

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Lubomír Sodomka

Dny nové techniky o texturách kovových a nekovových materiálů

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 8 (1963), No. 3, 167--168

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139491>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1963

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

UPJŠ v Košiciach a na Elektrotechnickej fakulte SVŠT v Bratislave. Sledovať najmä otázku vy-
hľadávania talentov pre vedeckú prácu a otázku starostlivosti týchto talentovaných študentov.

2. Zabezpečiť účelné rozmiestňovanie absolventov odborného štúdia fyziky na spomínaných fa-
kultách tak, aby sa urýchlene vytvárali dostatečné zdroje uchádzačov o výchovu vedeckých pracovní-
kov cestou aspirantúry alebo inou formou.

3. Postarať sa o prednostné zaradenie absolventov odborného štúdia fyziky do organizovanej ve-
deckej výchovy v zahraničí, najmä v SSSR.

4. Rozšíriť počet školiteľov aspirantov v obore fyziky na slovenských pracoviskách.

5. Významným činiteľom pri zabezpečovaní úspešného vývoja fyziky je systematická výmena skú-
seností medzi pracovníkmi rovnakého oboru fyziky z rôznych pracovísk. Ukazuje sa preto veľmi užitočným
organizovať pravidelne (povedzme raz ročne) — napr. prostredníctvom Jednoty čs. matema-
tikov a fyzikov, ktorá má v tomto smere už bohaté skúsenosti — pracovné porady fyzikov určitého
oboru, ktoré by mali celoštátny charakter a konali by sa striedavo na Slovensku a v Čechách. Výmenu
skúseností pracovníkov v obore fyziky bude treba zabezpečiť v širšom rozsahu ako doteraz aj v me-
dzinárodnom meradle, najmä v rámci socialistického tábora.

Účastníci pracovnej rady konštatujú, že pre ďalší rozvoj fyziky na Slovensku má mimoriadny
význam tesná spolupráca slovenských fyzikálnych pracovísk s fyzikálnymi pracoviskami ČSAV
v Prahe a českých vysokých škôl. Bratská pomoc českých fyzikálnych pracovísk mladým slovenským
pracoviskám sa už aj v doterajšom vývoji fyziky na Slovensku výrazne prejavila. Len v tejto spolupráci
s českými fyzikmi a pri rozvinutí iniciatívy a zvýšeného pracovného úsilia všetkých pracovníkov na
slovenských fyzikálnych pracoviskách bude možno priviesť fyzikálne bádanie na Slovensku na takú
kvantitatívnu a kvalitatívnu úroveň, ako to naša socialistická spoločnosť očakáva.

Podľa materiálov z porady pripínavila redakcia

DNY NOVÉ TECHNIKY O TEXTURÁCH KOVOVÝCH A NEKOVOVÝCH MATERIÁLŮ A ORIENTACI MONOKRYSTALŮ

Čs. VTS, Praha — odborná skupina jemné struktury materiáľů, Výzkumný ústav hutnictví a že-
leza (VÚHŽ), Praha, Výzkumný ústav kovů (VÚK), Panenské Břežany, Vysoká škola strojní a
textilní (VŠST), Liberec a Výzkumný ústav monokrystalů (VÚM), Turnov, uspořádaly ve dnech
12. — 15. 2. 1963 Dny nové techniky (DNT) o texturách kovových a nekovových materiáľů a orien-
taci monokrystalů. DNT začaly dne 12. 2. 1963 v Praze a Panenských Břežanech. Ve VÚK v Bře-
žanech byli účastníci seznámeni s rentgenografickým určovaním textur elektrovodného hliníku a
ve VÚHŽ s určovaním textur elektrotechnických ocelí. Ve VÚHŽ, seznámil přítomné s určo-
váním orientace krystalů hrubozrnných materiáľů s rozměry krystalů 3 mm a více J. MAREK;
přímou na pracovišti ukázal techniku pořizování lauegramů na odraz křemíkových ocelí, předvedl
vyhodnocování Gossovy textury a stanovení pólových obrazců uvedených materiáľů. B. FLEISCHER
naznačil způsoby určování pólových obrazců na texturním goniometru s přímou registrací fy
Siemens a Halske a seznámil přítomné s celou obsluhou texturního goniometru.

Dne 13. 2. 1963 pokračovaly DNT v Liberci texturami kovových materiáľů za účasti 22 přítom-
ných. Přehlednou přednášku o texturách, způsobech jejich přípravy a metodách jejich určování
přednesl L. SODOMKA z VŠST, Liberec. J. MAREK přednesl přednášku autorů J. MARKA a J.
FLEISCHERA na téma „Stanovení textury elektrotechnických materiáľů“. Zasedání pokračovalo
příspěvků F. VOLFA (z ÚJV, Řež u Prahy) „Harrisova metoda určování textur tyčí alfa-uranu“,
F. VÁVRY (z FÚ KU, Praha) „Určování orientace krystalů AgCl“ a J. ČÁSLAVSKÉHO (z FÚ ČSAV,
Praha) „Řezání monokrystalů kovů s žádanou orientací a přesností 20 úhlových minut“. V diskus-
ním příspěvku vystoupil V. SYNEČEK (ÚFPL ČSAV, Praha), který porovnal obě metody, Harrisov-
vu a Schulzeovu k určování pólových a inverzních pólových obrazců. Ukázal, že Schulzova meto-

da je obecnější, neboť je z ní možné užitím kulových transformací přejít od pólového obrazce k inverznímu pólovému obrazci a naopak.

Dopoledne 14. 2. bylo věnováno exkurzím po pracovištích VŠST, Liberec, a to rentgenové laboratoře katedry fyziky v Doubí u Liberce a rentgenové laboratoře katedry přádelnictví a zušlechťování TF VŠST, Liberec. Odpolední zasedání bylo věnováno texturám nekovových materiálů. Poněvadž J. RAK z Chemického ústavu SAV, Bratislava, a L. ULICKÝ, ze SVŠT, Bratislava, se z vážných důvodů na rozhovory nedostavili, byly předneseny v odpoledním zasedání pouze dva příspěvky, a to L. SODOMKY (z VŠST, Liberec). „Osová textura tenkých počvodivých vrstev na skleněném podkladě“ a J. ČERNÉHO „Stanovení reflexní podmínky pro vyšší řády diatropických rovin vláken Chemlonu polyamidového typu 6 PA“. K oběma příspěvkům byla diskuse.

15. 2. 1963 v 8,30 hod. odjeli účastníci do Turnova, kde byly zahájeny DNT referátem B. BIBRA, ředitele VÚM „Směr vývoje Výzkumného ústavu monokrystalů v Turnově“. Po referátu byly exkurze všech účastníků po VÚM v Turnově. Odpolední zasedání DNT o orientaci monokrystalů pokračovalo těmito referáty, přednáškami a sděleními: I. ŠOLCE a V. ŠRITRA (VÚM, Turnov) „Rentgenový goniometr, pro orientaci krystalových výbrusů“, P. RŮŽIČKY (VÚM, Turnov) „Vizuální metoda orientace monokrystalu pomocí rtg záření“, J. ČASLAVSKÉHO (FÚ ČSAV, Praha) „Langova metoda zviditelňování dislokací v monokrystalech“ a F. VÁVRÝ „Pěstování monokrystalických destiček AgCl“. Po diskusi k předneseným příspěvkům byly DNT o texturách kovových a nekovových materiálů a orientaci monokrystalů zakončeny.

Lubomír Sodomka

A. V. ŠOUREK (1857–1926)

Po osvobození Bulharska z turecké poroby (1877–78) pozvalo nově zřízené ředitelství Národní osvěty skupinu českých učitelů, aby nastoupili místa na nových oblastních gymnasiích v Plovdivu, hlavním městě Východní Rumelie, a ve Slivenu, v pokročilém hospodářském a kulturním středisku s rozvíjejícím se textilním i jiným průmyslem. Skutečně již za tureckého jha, v epoše církevních bojů, které bulharský národ vedl proti řecké fanariotské nadvládě, v období, nazvaném „epocha bulharského národního obrození“, Bulharsko mělo některé kulturní úspěchy: učinilo určitý pokrok ve školství, zejména pozoruhodné bylo zakládání prvních dívčích škol v Evropě. Nebylo však dostatek učitelů pro gymnasia, jejichž učební osnovy se ve své podstatě i formálně vyrovnaly osnovám středních škol s dlouholetou tradicí v Rusku, ve Francii, ve Švýcarsku i jinde. Například v tehdejší třetí třídě (nynější sedmé třídě) se v aritmetice učilo řetězovým zlomkům a zeměpis byl vědou, s níž se nyní seznamují teprve žáci vyšších ročníků gymnasia.

A. V. Šourek byl jedním z prvních českých učitelů, který na pozvání přijel do Bulharska. Bylo to v roce 1880, kdy nastoupil jako profesor matematiky a deskriptivní geometrie na reálné gymnasium ve Slivně. Pevné bratrské kulturní styky mezi Bulharskem a Čechami dopomohly k tomu, že A. V. Šourkovi byl odjezd do Bulharska bez jakýchkoliv průtahů umožněn.

A. V. ŠOUREK se narodil 3. června 1857 v Písku. Jeho otec, který byl úředníkem politické správy, byl brzy potom přeložen do Mirovic, kde A. V. Šourek chodil po tři roky do obecné školy. Do čtvrté a páté třídy obecné školy chodil však již v rodném městě Písku, kde s výborným prospěchem absolvoval též studium na reálce. Zprvu (v letech 1876–1878) studoval ve všeobecném oddělení vídeňské polytechniky, neboť se chtěl stát středoškolským profesorem matematiky a deskriptivní geometrie. Kromě jiných profesorů byl jeho učitelem i známý deskriptivní geometr STAUDIGEL. V dalších dvou letech (1878–1880) studoval A. V. Šourek jako řádný posluchač na pražské polytechnice i na universitě, kde navštěvoval přednášky profesorů TILSCHERA, STUDNIČKY, CZUBERA aj. Po vykonání učitelských zkoušek odjel ihned do Bulharska, kde od 1. září 1880 působil na chlapeckém gymnasiu ve Slivně. Tam však pobyl jen jeden rok, neboť byl roku 1881 přeložen do Plovdivu, kde vyučoval až do roku 1890. Téhož roku byl přeložen na první chlapecké gymnasium